

Ernst Gülcher

OP STAP TUSSEN HAUTHEM EN HOEGAARDEN

November 2025

Contact: ernst.guelcher@telenet.be

Permalink:

<https://ernstguelcher.blogspot.com/2025/11/op-stap-tussen-hauthem-en-hoegaarden.html>

Hoegaarden - Hauthem 5,5km

The map displays a red route connecting four orange location markers. The route starts at marker 1 in the northwest, passes through marker 2, then marker 3, and ends at marker 4 in the southeast. The area includes the village of Hauthem and the town of Hoegaarden. Key roads shown are Waverstraat, Veenstraat, and Nieuwestraat. The map also shows the Scherpe Maas river and various green spaces.

Vanuit Hoegaarden kan je veel magnifieke verkenningstochten maken. Op mijn blog (<https://ernstguelcher.blogspot.com/>) vind je reportages over de Tuinen (tegenwoordig Het Park), de Geosite Goudberg, over de natuurgebieden van Natuurpunt rond Meldert zoals Meldertbos, de Jordaan, het Rosdel en het Pertseveld, de watermolen van Hoksem in het Noorden en de Nerm in het westen.

Aan de oostkant lees je de reportages over het gebied tussen de Grote Gete en de vroegere spoorlijn, de omgeving van Rommersom (met de Celishoeve en de Sint Servaeskapel) en de vroegere bezinkingsbekkens aan de zomerbar Barravel.

In de paar volgende reportages ga ik de kant uit van Sint Catharina Hauthem, het dorp met de twee kapellen: de Sint Catharina kapel in het dorpscentrum en een beetje verder de Marollenkapel met een van de mooiste uitzichtpunten van Vlaanderen.

Geologisch is de bodem van de gemeente Hoegaarden een paradijs voor liefhebbers van Tiens kwartsiet en Gobertange kalksteen.

Het is een streek van grote stilte, verre uitzichten over het land en in de verte de E40 en de torens en de industrie van Tienen.

Je komt er door holle wegen (sinds de ruilverkaveling van Hoegaarden grotendeels gebetonneerd tot landbouwwegen en fietspaden met veel te kale bermen), langs eindeloze akkers, hier daar weiden, je ziet nergens hagen, niet veel bos maar ook nog altijd weinig bebouwing en verkeer.

Hier en daar kom je watertorens tegen. Het moet hier goed leven zijn want de mensen die je tegenkomt zijn altijd heel vriendelijk en staan open voor een praatje zoals dat altijd het geval is in de omgeving van de taalgrens.

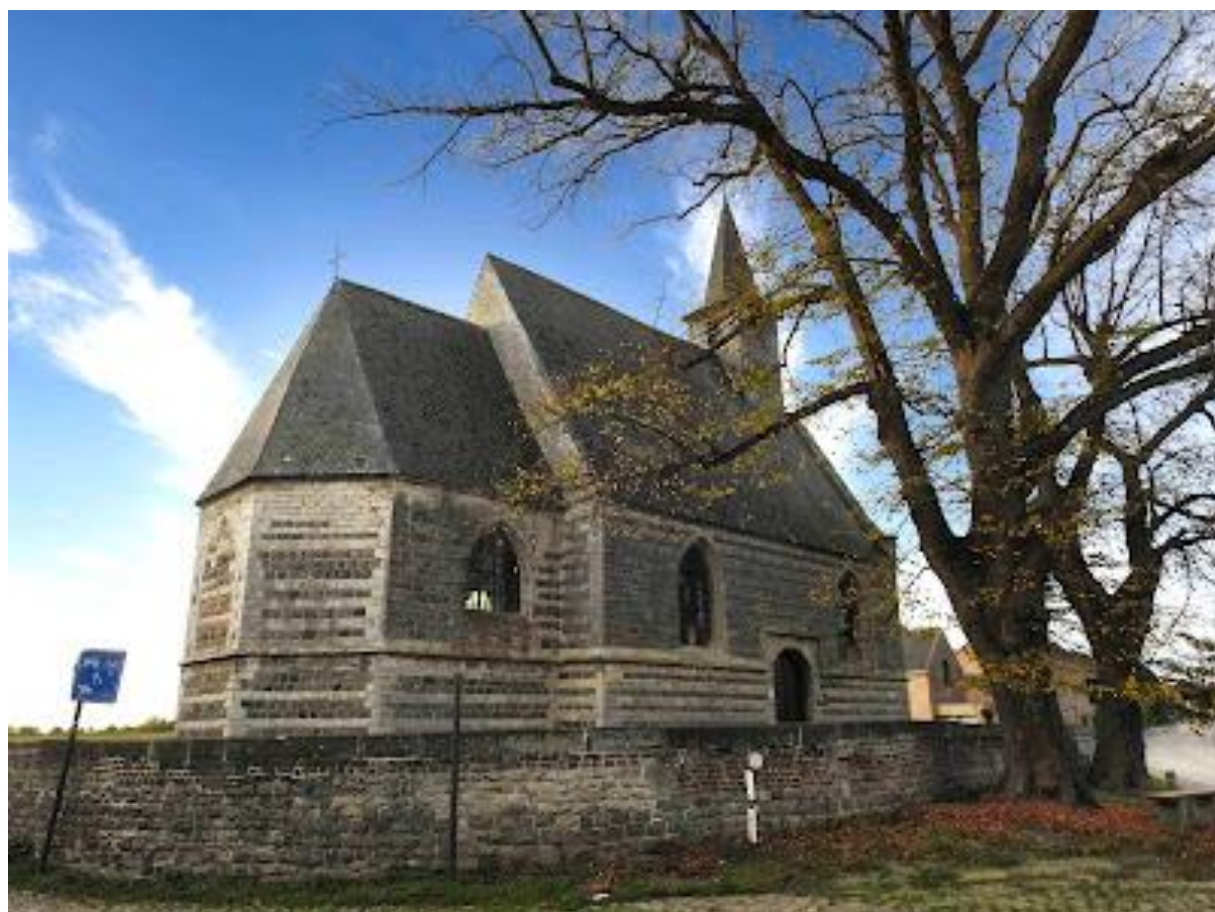

Ik kom hier graag maar ik vrees wel dat het landschap bedreigd wordt door promotoren van torenhoge windturbines omdat er altijd maar meer energie nodig lijkt te zijn om onze samenleving in stand te houden.

Op deze luswandeling vertrek ik aan de kapel Sint Katarina Hautem (of is het Sint Catharine Hauthem? ik zie het op veel manieren gespeld). Vandaar neem ik de veldweg richting Hoegaarden met enkele heel mooi bewaard stukjes holle weg tot aan de installaties van de brouwerij Hoegaarden aan de drukke Stoopkensstraat.

Daar waag ik me niet, ik keer terug en sla aan de kruising met het bankje linksaf richting Kauterhof. Aan de watertoren ga ik rechtdoor tot bijna op de hoek van het natuurreservaat Rosdel. Dat is voor het warmere seizoen. Ik ga rechts, steek een eind verder de Tramstraat over en ga via het dorp terug naar de kapel.

De Sint Catharinakapel in Hauthem zie ik pas aangeduid op de kaart van 1904. Maar uiteraard is hij veel ouder, uit het begin van de 16de eeuw. Maar vermoedelijk werden al in de tijd van de kruistochten de relikven van de martelares Catharina van Alexandrië (+307) naar hier gebracht om deze te aanbidden.

Die zijn zoek geraakt maar in 1769 schonken de Karmelieten van Néthen (zie: de muur van Savenel) nieuwe relikven. Ik ben er nog niet binnen geweest maar in 1751 werd het plafond in rococo gerestaureerd en 10 jaar later de vloer. In 1765/66 werd de huidige sacristie heropgebouwd.

hoeve dumont - binnenplaats - foto Glenn Geraerts

Sint Catharina kapel - interieur 2021 - foto Glenn Geraerts

De kapel is gebouwd in natuursteen in laatgotische stijl met een langwerpige beuk en een driezijdige sluiting, de klokketoren dateert uit de 17de eeuw. Het beheer van de kapel werd de "*Fabrica*" genoemd en lag in handen van de kapelmeester.

De kapel ligt op een schilderachtige plaats naast het oude pachthuis Dumont, of de kapelhoeve waar men nog altijd de sleutel van de toegangsdeur bewaart.

Sinte-Katrien, wordt gevierd op 25 november en als ze dan een witte mantel draagt (als het vriest) zal de winter streng zijn. Ook op de eerste zondag van mei is er processie tijdens de kermis, ter herinnering aan de kapelwijding (als het dan regent wordt het een natte zomer).

Op 6 juli 1957 werden de kapel en de twee dikke en breed vertakte winterlindes bij KB beschermd als monument.

Sint-Katharina van Alexandrië - telg uit een schatrijke patriciërsfamilie en een zeer hoogopgeleide dame (zij kende op haar 15de alle werken van Plato uit het hoofd) - wordt sedert eeuwen aanroepen tegen allerlei kwalen, vooral huidaandoeningen.

Ze wordt aangeroepen als beschermster tegen de pest en ter bewaking van de kuisheid. Ook wordt ze soms gezien als beschermster tijdens de bevalling. Het meest bekend is "*Het rad van Sinte-Katrien*". Katharina beloofde aan de Heer haar maagdelijkheid. Keizer Maxentius werd echter kort daarna verliefd op haar, maar ze weigerde hem te trouwen.

Zoals dat blijkbaar wel vaker gaat met mannen wiens aanzoek wordt afgewezen keerde de romantiek zich tot afschuwelijke haat.

Ze werd blootgesteld aan de gruwelijkste folteringen. Hij wilde haar laten verbrijzelen op een rad met scherpe ijzeren punten, maar in plaats van Katharina brak het rad in stukken.

Uiteindelijk lukte het hem haar te onthoofden. Uit haar halswond stroomde melk die de stad van de pest bevrijdde.

Haar lichaam werd door engelen naar de Sinaïberg gebracht, waar het rond het jaar 800 door pelgrims teruggevonden werd. Het was nog steeds in goede staat. Naast de berg werd later het Katharinaklooster gebouwd.

Vanaf de kapel stappen we de veldweg af richting Hoegaarden. Op de kaart draagt hij de naam Hauthem en het is een nog altijd heel mooie slingerende deels holle veldweg.

Over een lengte van is 230 meter hij als landschappelijk monument beschermd vanwege zijn hoge begroeide taluds met es, hazelaar, els en linde, zijn breedte van drie meter en zijn door de tijd een beetje bol geworden verharding met de beroemde (beruchte) kasseien van Tiens kwartsiet, zeer hard, onregelmatig van vorm en met hun voskleurig patina.

De kasseien zijn mooi gelegd maar de boordstenen in Tiens kwartsiet en Petit Graniët kan je niet zien vanwege de bladval en de moddersporen van zware banden maar de zandgevulde voegen zorgen volgens het erfgoed dossier voor een waterdoorlatende verharding waardoor erosie wordt tegengegaan.

Historisch is deze weg deel van het netwerk van holle landbouwwegen tussen Hoegaarden en Hoksum en je ziet hem op het kaartboek van de Abdij van Park in de 17de eeuw en op de latere kadastrachtige kaarten van Popp en de Atlas de Buurtwegen.

De kasseien dateren van het einde van de 19de eeuw en in 1939 is heel het wegtracé tot aan Hoegaarden er mee bedekt. Dat is helaas nu niet meer zo want na de eerste bocht tot aan de kruising met de naam '*Wijngaard*' is alles massief gebetonneerd, zijn de taluds grotendeels verdwenen en de bermen zo goed als kaal waarbij de akkers op veel plaatsen tot aan het beton komen.

Op het talud aan de kruising staat een wat eenzame nogal nieuw uitziende '*hakseldam*' waarmee tegenwoordig hier en daar gepoogd wordt om erosie en wateroverlast tegen te gaan maar die kwetsbaar zijn en weinig duurzaam, vooral omdat houten palen de onhebbelijke eigenschap hebben om snel door te rotten ter hoogte van de bodem.

Ik ben een groot voorstander van de praktijk waarin onze overheden investeren in groenstroken langs de veldweg van een breedte waarop een tractor kan draaien om die stroken te hooien en de taluds en bermen beplanten met dichte hagen van wortelrijke struiken en bomen waardoor water en erosie tegengegaan wordt.

Dat zou ook ecologisch heel wat beter zijn dan de huidige toestand. Maar bovenal zou het bijdragen aan het oplossen van de overstromingsproblemen in de beneden liggende bebouwde kom denk ik.

Op de bijgevoegde digitale waterkaart van Geopunt zie je immers dat onder het plateau alles is aangeduid als '*recent overstroomd*' en '*bevestigde risico-zones*' en hoewel betonstroken niet de enige oorzaken zijn, dragen ze ferm bij tot de razendsnelle afvoer van massa's neerslagwater op de hellingen.

Op de kruising kijk je vanaf het bankje uit op de Sint Gorgonius kerk in het centrum van Hoegaarden die van hier vlakbij lijkt te zijn maar toch bijna vier kilometer stappen is.

De holle weg gaat nog enkele honderden meters verder naar beneden richting dorp. Dit deel van het historische tracé is door onze erfgoeddiensten niet beschermd, omdat de kasseien in slechte staat zijn maar vooral omdat onder aan de straat het parkeergedrag aan de brouwerij problemen veroorzaakt voor de toegankelijkheid. Zie de uitleg in het 'blokje' hierna.

Op de kaart staat het nog aangeduid als 'Hauthem' maar blijkbaar heette het in 1796 de '*Pee van Molstraet*'. Pieter van Mol was een telg uit een Hoegaardse wijnbouwfamilie die al in de 16de eeuw bestond. Blijkbaar is er boven aan de straat nog altijd een wijngaard en dit verklaart waarom op de kaart dit deel van de helling is aangeduid als 'Wijngaardberg' (met dank aan Hoegaards Erfgoed).

Hoegaards erfgoed 23/3/2024:

De procedure rond de voorlopige bescherming van kasseiwegen/holle wegen op grondgebied Hoegaarden loopt. Het gaat om zes wegstroken: Walestraat, wegen naar Nerm en Rosdel, Doornestraat, weg naast de kapel in Hauthem, Keulenstraat.

De Pieter Van Molstraat (de klimmende holle weg vanuit de Stoopkensstraat, naast de brouwerij) is hierbij niet betrokken. Het gaat om een kasseiweg tussen begroeide taluds (hoger dan die in de zes nu weerhouden dossiers).

Inderdaad, de kassei ligt er slecht bij nadat er een gasleiding is doorgetrokken, richting Hauthem/Meldert. Ook wordt de indruk gewekt, door het parkeergedrag aan de brouwerij, dat het om een niet toegankelijke openbare weg zou gaan. Daardoor zijn de wijngaarden slechts uit een richting bereikbaar.

Het andere uiteinde van de weg (kant Hauthem, naast de Catharinakapel) is wel opgenomen in de zes voorstellen van minister Matthias Diependaele, bevoegd voor o.a. Erfgoed.

Paul Kempeneers noteert dat de naam "Pee van Molstraete" al voorkomt in geschriften sedert 1796.

Hoegaards erfgoed 27/3/2024:

Het Agentschap Onroerend Erfgoed reageert op onze vraag in verband met de bescherming van de Pieter Van Molstraat (de opklimmende kasseiweg vanuit de Stoopkensstraat richting Hauthem).

De minister bevoegd voor het Erfgoed opende het onderzoek voor de bescherming van zes kasseiwegen (vaak holle wegen) in Hoegaarden, zonder de Van Molstraat.

Motivering: "De zes voorlopig beschermde kasseiwegen in Hoegaarden zijn het resultaat van een strenge selectieronde waarbij een totaal van 65 kasseiwegen werden afgewogen op basis van verschillende criteria die de erfgoedwaarde bepalen."

"De Pieter Van Molstraat is een waardevolle holle kasseiweg maar werd niet geselecteerd. Een belangrijke reden is dat de kasseiweg niet volledig bewaard is gebleven tot aan de Stoopkensstraat door de aanleg van de parking bij de brouwerij.

Een groot deel van de kasseien zijn overstoven t.g.v. erosie en het is onduidelijk of de boordstenen bewaard zijn gebleven. Hierdoor is de kasseiweg minder herkenbaar en representatief, twee belangrijke criteria voor bescherming."

"De kasseiweg komt dus niet in aanmerking voor bescherming maar heeft zeker erfgoedwaarde, daarom stel ik voor dat we de kasseiweg opnemen in de wetenschappelijke inventaris waar we een overzicht bewaren van alle erfgoedelementen. Eens dit gebeurd is, zal ik u de link naar de fiche in de inventaris doorsturen waar u alle informatie kan terugvinden."

Het goede nieuws is dat de toestand van de holle weg toch in wezen in de staat is van voor de verkaveling van Hoegaarden en dat de kasseien er dus nog wel zijn en het geheel met hoge begroeide taluds afgezoomd. Waarschijnlijk zijn die boordstenen er ook nog wel.

Ik zou om die reden denken dat de hierboven vermelde problemen met enige inspanning en goede wil kunnen worden opgelost en het dossier opnieuw kan worden ingediend.

Aan de oostkant is alles akkergebied maar aan de westzijde is er een klein bos dus misschien is dat de reden dat het bewaard gebleven is. Afdalend bemerk je op de taluds al wel enige bebouwing en op het einde kom je aan de Stoopkensstraat inderdaad uit op de installaties van de brouwerij Hoegaarden De Kluis.

Die straat is vrij druk en om die reden keer ik terug naar de kruising van de veldwegen en ga aan het bankje in westelijke richting. Het pad heeft geen naam en is smal met begroeide taluds maar de kasseien van vroeger zijn vervangen door beton, ik vermoed hier vooral om de fietsers een plezier te doen want voor landbouwvoertuigen is hij te smal. Hier en daar is hout gestapeld om de erosie te verminderen.

We kruisen de Brouwerij Lorierstraat en daarna de Kauterhof en komen dan aan de Watertoren. Vandaar gaan we rechtdoor en dan aan eerstvolgende afslag naar rechts terug richting Hauthem. Als je die afslag mist kom je vrij onmiddellijk aan het natuurreserveaat Rosdel en dat is absoluut een aanrader in de warmere seizoenen.

Op een van de bijgevoegde kaarten kan je zien hoe het in deze streek allemaal heet en de namen zijn dikwijls opmerkelijk en kennelijk zeer streekgebonden door hun historisch gebruik.

We komen aan de watertoren. Die is daar gebouwd in 1951 op een hoogte van 107 meter boven de zeespiegel.

Het door architect Th.Coverliers ontworpen ronde gebouw is 10 meter hoog en heeft een kuip van 400 m³. Uiteraard levert hij drinkwater aan het dorp zelf maar na de aanleg van een nieuwe leiding in 2016 ook aan Meldert en Hauthem en verder richting Boutersem. In september 2022 waren er problemen door een lek in het reservoir maar ik neem aan dat die ondertussen opgelost zijn.

Van waar en hoe diep het water opgepompt wordt vind ik niet direct (ik vermoed Waals-Brabant ten zuiden van Hoegaarden op een diepte van 30 meter maar het kan ook gewonnen worden in de beschermde waterwinningszone richting Tienen, zie de bijgevoegde kaart).

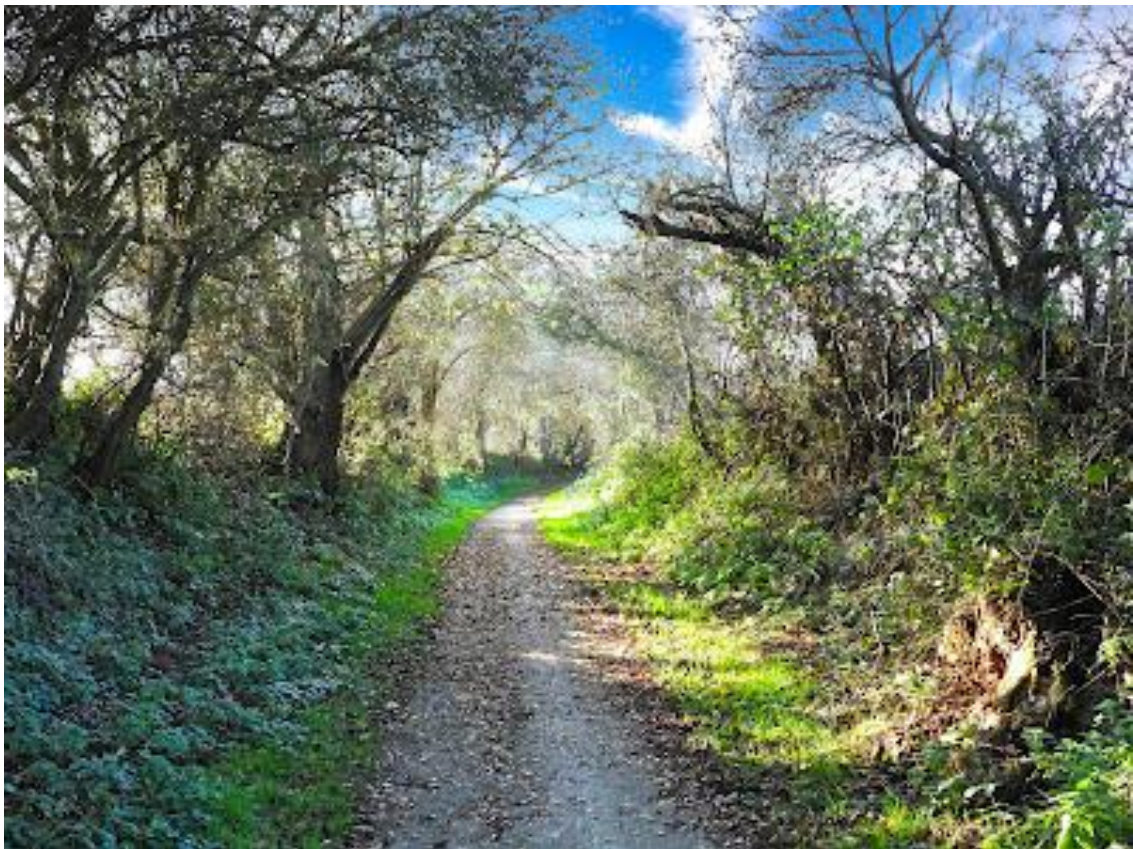

Ik lees ook niets over het aantal m³ water dat per jaar langs de toren passeert maar ik lees dat er problemen zouden kunnen opduiken ten gevolge van de klimaatverandering in verhouding tot het toenemend aantal verbruikers.

Op de bodemkaart van Geopunt.be wordt de watervoerende laag aangeduid als “*krijt, kalksteen, zandsteen, mergel*” met een bovenlaag van leem. De hele omgeving is aangeduid als ‘*grondwaterkwetsbaar*’ en een beetje verderop is er een grondwater-meetstation.

In de diepte kijken we opnieuw op de Sint Gorgoniuskerk. Vanaf de watertoren gaan we rechtdoor en dan rechtsaf op de eerste afslag naar een mooie holle weg. Op de kaart heet het hier ‘Prinsveld’ maar om welke prins het gaat heb ik nog niet uitgevonden.

Links van het gebetonneerde pad is de berm begroeid maar op rechts ligt de akker een beetje hoger en ik zie opnieuw dat deze tot aan de rand bewerkt of al geploegd is.

Dat is weinig ecologisch en veroorzaakt onvermijdelijk erosie en wateroverlast. Het moet toch niet moeilijk zijn om hier een haag te laten groeien en een brede groene hooistrook onbewerkt te laten.

Een eindje verder is het talud steiler en wel degelijk aan beide kanten begroeid en ik vind het zicht spectaculair en ik denk dat vogels en andere dieren dat ook graag hebben.

Aan het einde van de holle weg gaat een breder pad rechtsaf en vandaar is het rechttoe rechtaan door het open landschap richting Hauthem. Je ziet het dorp liggen in de verte tussen het bloeiend mosterdzaad op de akkers maar struikgewas en bomen komen we nauwelijks nog tegen.

Aan een in dit boerenlandschap zeldzame nog jonge eikenboom hangt een bord ter herdenking van een overleden collega. Een eenzame ruiter komt me tegemoet en dat herinnert me eraan dat heel deze wandeling vrij is van gemotoriseerd verkeer en bebouwing en dat is ook wel veel waard vind ik.

De bezoeker is alleen met de stilte en de uitzichten over het landschap en dat is in Vlaanderen helaas zeldzaam geworden en dus kostbaar goed.

Sint Catharinakapel

Marollenkapel

Terug aan de kapel neem ik nog even een kijkje aan de Marollenkapel enkele honderden meters richting Geosite Goudberg. Over die kapel en over de geosite maakte ik afzonderlijke reportages op mijn digitaal wandel- en verkenningboek <https://ernstguelcher.blogspot.com/>.

+++++

<https://www.heiligen.net/heiligen/11/25/11-25-0310-catharina.php>

+++

<https://degazetvanhoegaarden.be/in-de-kijker/hauthem-kermis-met-processie-en-kermisbal/>

+++

<https://www.lokaalbestuurhoegaarden.be/visit-hoegaarden/bezienswaardigheden/erfgoed/hauthem/sint-katharinakapel>

+++

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43565>

Sint Catharinakapel met winterlindes

+++

<https://kappellekesbaan.be/hauthem/k001/>

Sint.Katharinakapel

+++

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/307659> (Kasseiweg Hauthem)

+++

[WATERTORENS. - Meer dan water.](#)

[De Watergroep](#)

<https://www.dewatergroep.be/publicationspdf>

PDF

+++

Ook in Hoegaarden vrezen ze de klimaatverandering

Nieuwsblad

https://www.nieuwsblad.be/dmf20200107_04795836

7 jan 2020 — “Het klopt dat nu in Hoegaarden water tot op dertig meter diepte moet worden opgepompt”.

+++

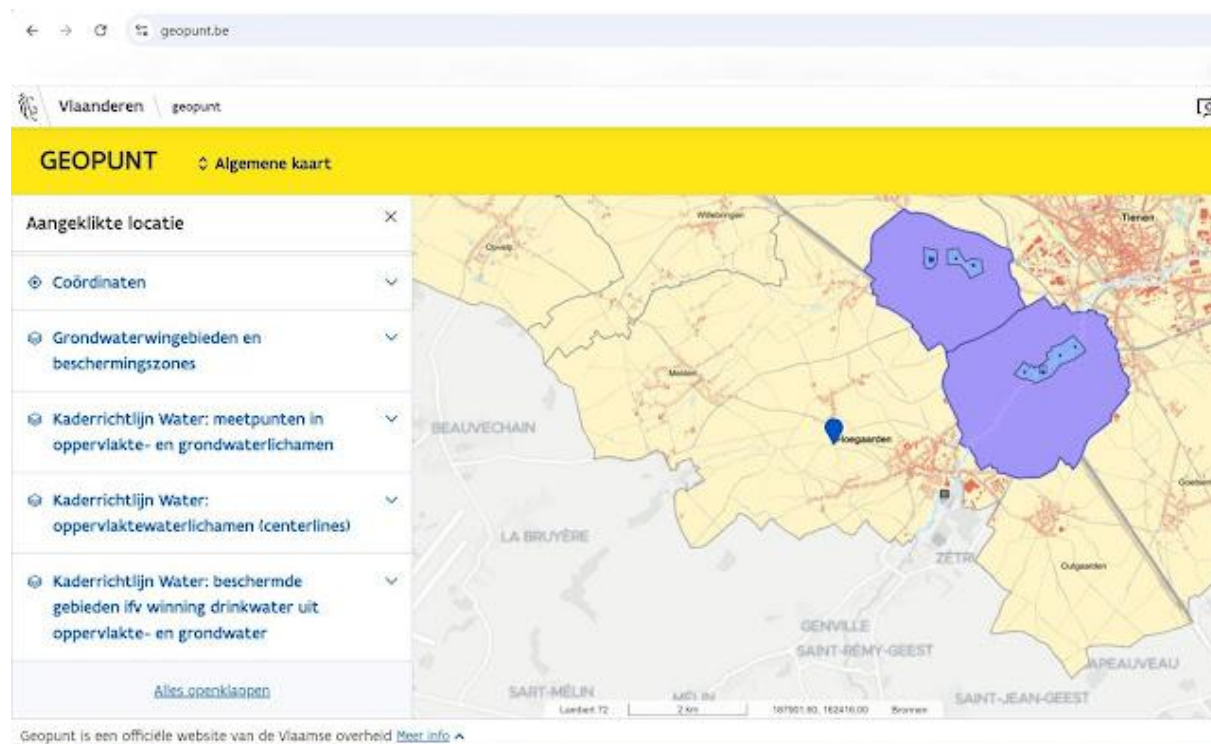
<https://www.hagelandactueel.be/tienennieuws/39699/lek-in-watertoren-zet-meldert-en-hauthem-zonder-water#>

26 september 2022

+++

21 aug 2016 — Van aan de **watertoren** op De Prins in **Hauthem** wordt een toevoerleiding gelegd naar Meldert.

KAARTEN

1 week ago gepost door [natuurgids oud-heverlee](#)

Labels: [hautem](#) [hauthem](#) [Hoegaarden](#) [holle weg](#) [kapel](#) [sint catharina](#) [watertoren](#)